

Riigieelarve **baasseaduse** muudatused

Koostatud alates 2025. jaanuarist koos
rahanduskomisjoniga

Eesmärgid

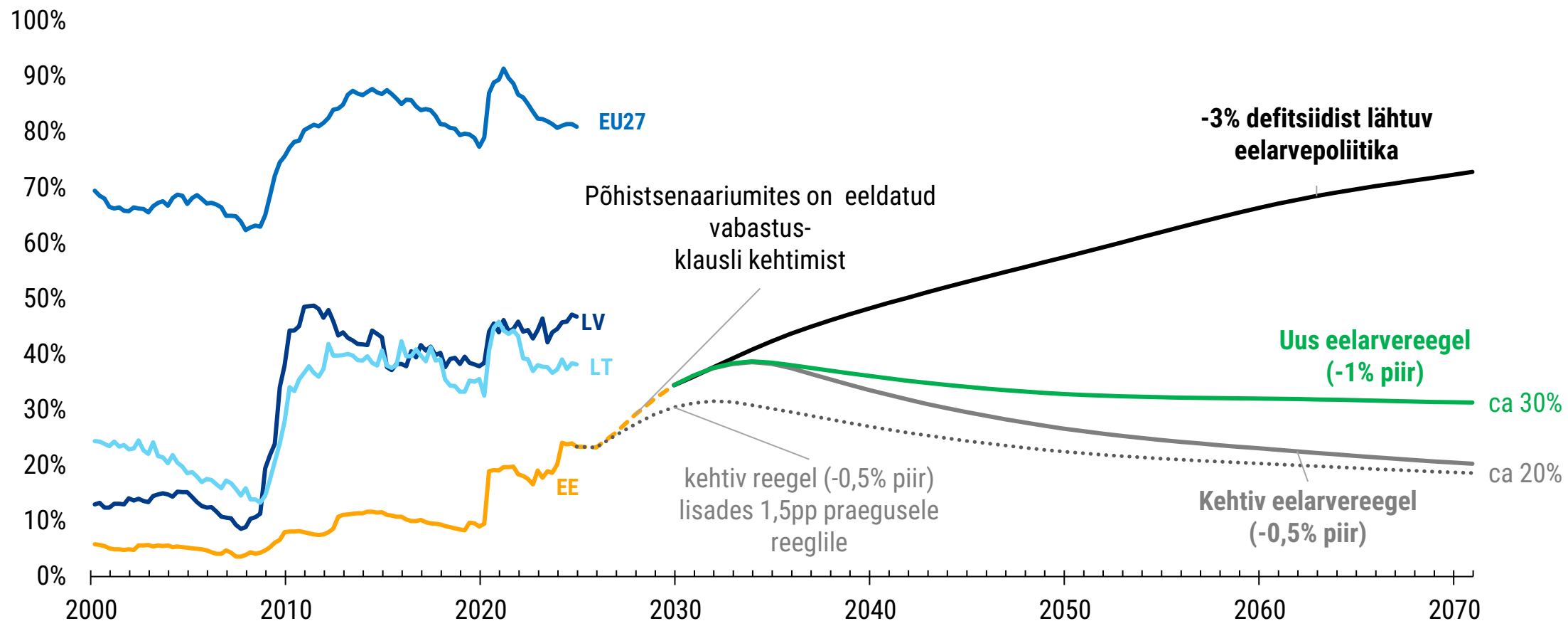
1. Eelarvedistsipliini tagamisel suurendada riiklikku vastutust ja valikuvabadust
2. Suurendada eelarve arusaadavust ja läbipaistvust
3. Tõhustada riigieelarve vahendite kasutamist *täpsustades toetuste andmise sätteid*
4. Suurendada kohalike omavalitsuse üksuste rahastamise paindlikkust ning vähendada bürokraatiat

Euroopa Liidu eelarvedistsipliini tagamise muudatused

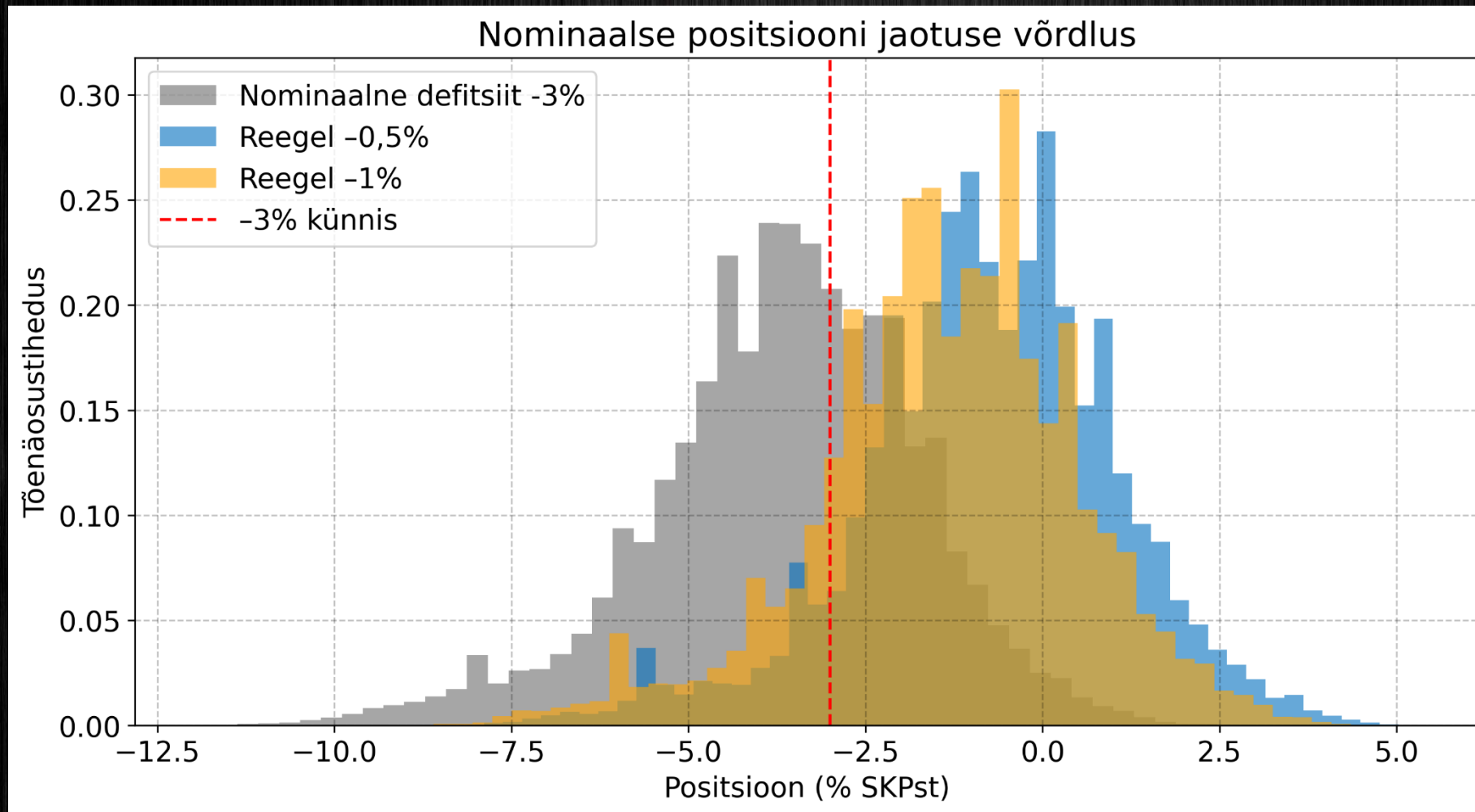
- Uued EL dokumendid: Kord 4 aasta jooksul koostatav eelarve- ja struktuurikava ning selle kava iga-aastane Eduaruanne.
- Uued kohustused Eelarvenõukogule, aga ka lisandub järelevalve Eelarvenõukogu tegevuse üle.
- EL ülese ja rahvusliku vabastusklausli taotlemine ja rakendamine.
- Kohustus hinnata eelarveraamistiku osana kliimamuutustega kaasnevaid makrofiskaalriske, sh jaotuslikke mõjusid.
- Siseriiklikke eelarvereeeglite viimine kooskõlla Euroopa muudatustega: Eelarvereeegel seab struktuurse puudujäägi piirmääraks -1,5% SKPst kuni 30% võlakoormuse saavutamiseni ja selle järel -1,0% SKPst. Kohustus lähtuda reeglist kõigis eelarvedokumentides.

Eelarvereeegli mõju võlakoormusele

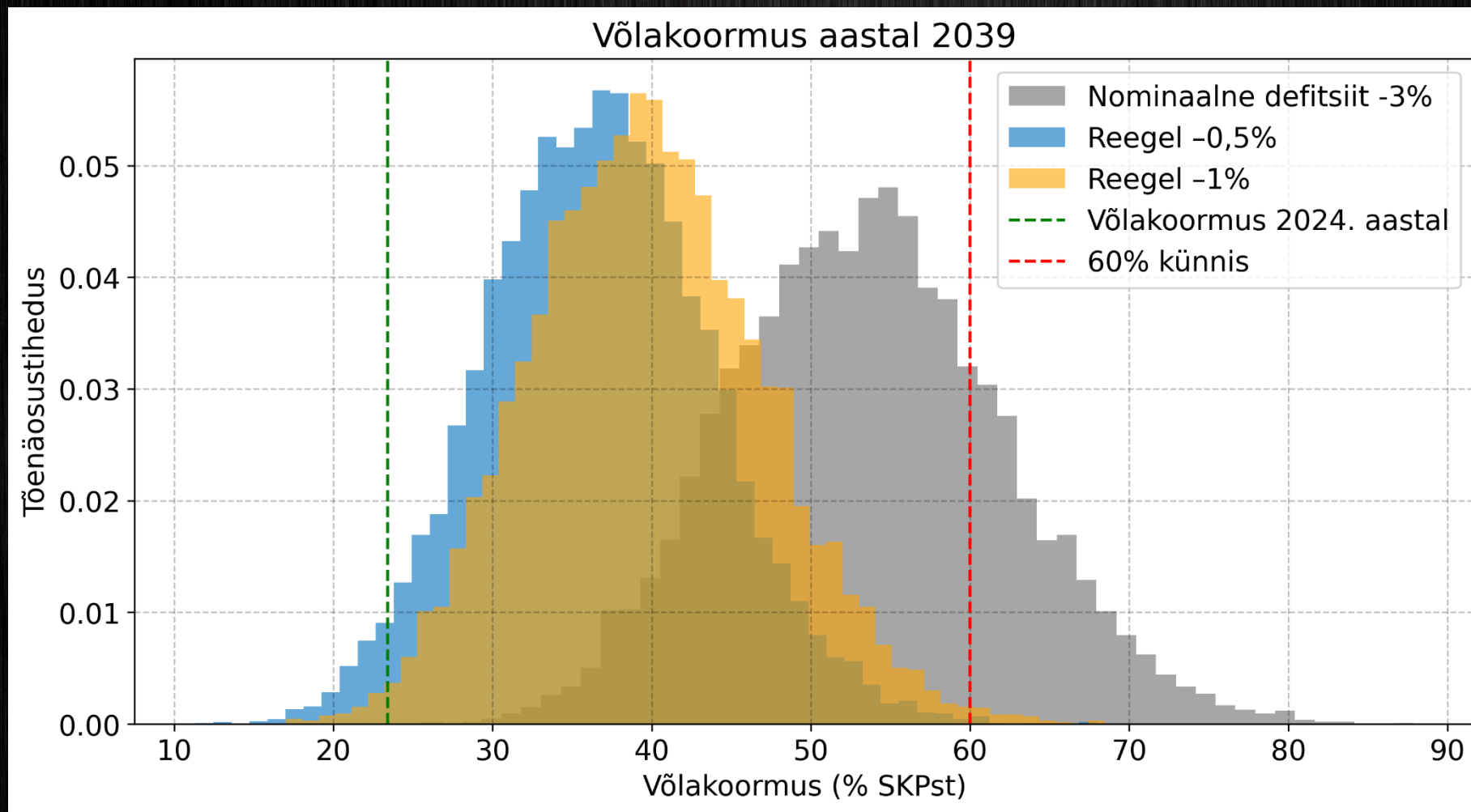
Valitsussektori võlakoormus (% SKPst)

Nominaalne defitsiit (% SKPst), arvestades väikesele riigile omaseid šokke

Võlakoormus (% SKPst) arvestades väikesele riigile omaseid šokke

Arusaadavus ja läbipaistvus

- **Riigieelarve terviklikumaks – lisa 1 liigub põhiteksti**
- **Valitsemisala asutuste koondvaade juurde**
- **Rohkem seadusest tulenevaid kulusid, sh edasiantavad maksud**
- **Mitterahaline eelarve seletuskirja**
- **Seletuskiri paremasse vastavusse seadusega**
- **Riigikogu informeerimine aastasisestest muudatustest**

Detailsemad muudatused

- Aastase riigieelarve muudatused:
 - agregeeritakse **majandusliku sisu jaotus** 7-lt 4-le (tööjõu- ja majandamiskulud, sotsiaaltoetused, muud toetused, muud kulud)
 - **liikide** (rahastamisallikad) esitamise asemel tuuakse välja ainult piirmääraga vahendid. Kogu info allikate kohta esitatakse detailset seletuskirjas
 - lisatakse detailsust – **eristatakse seadusest tulenevad** kulud alates 1-st mln eurost, edasiantavad maksud, riigivõla intressikulud
 - lisatakse **riigiasutuste kulud** ka ilma tegevuspõhise vaateta
 - jäetakse välja **mitterahalised kulud**, mis esitatakse seletuskirjas
- Täpsustatud on ministri liigenduse detailsust
 - Minister peab eelarve liigendamisel järgima eelarveklassifikaatori planeerimisdetailsust administratiivse ja majandusliku sisu puhul
- Vabariigi Valitsuse **reservi suurusele seatakse piir** - 3% eelarve kulude ja investeeringute mahust
 - **Lõpetatakse** reservi kasutamata **jäägi ülekandmine** järgmisesse eelarveaastasse

Seletuskirja ja seaduse kooskõla suurendamine

- Seaduse read on **nummerdatud** - võimalik leida selgitused seletuskirjast
- Seletuskirja on täiendatud **majandusliku sisu detailsusega**
- Seletuskirja on hõlmatud riigieelarve **ükslehtede** joonised
- Materjalide **mahu kontrollimiseks** on seletuskirja ja RESi dubleerimine viidud miinimumini
 - näit. tulemusvaldkonna ja programmide eesmärgid ja mõõdikud ning tulemusvaldkonna olukorra lühianalüüs on esitatud RESis
- Kulude peatükk **ühendab** tegevuspõhise ja majandusliku sisu
- Riigieelarve seletuskiri keskendub **programmi tegevuse** tasandile

NÄITEID 2026 riigieelarvest

KULUD	-7 798 958
Sotsiaalministeerium	-2 852 829
Sotsiaalkindlustusamet	-4 873 341
Tervise Arengu Instituut	-21 710
Terviseamet	-17 583
Ravimiamet	-8 134
Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus	-25 362

NÄITEID 2026 riigieelarvest

SOTSIAALMINISTEERIUMI VALITSEMISALA

Vanemaealiste programm

Vanemaealiste heaolu ja ühiskonnaelus osalemise toetamine

Tööjõu- ja majandamiskulud

Muud toetused

Sotsiaalkindlustuse kujundamine ja pensionite maksmine

Tööjõu- ja majandamiskulud

Sh rahvapension ja pensionilisad

Sh riigikohtunike pensionid

Sh prokuröride pensionisuurendus

Sh kaitseväelaste pensionid

Sh politseinike ja piirivalve pensionid

Sh parlamendipensionid

Sotsiaaltoetused

Sh riikliku pensionikindlustuse vahendid

Sh rahvapension ja pensionilisad

Sh represseeritute toetus

Sh avalike teenistujate pensionide suurendu

Sh üksi elava pensionäri toetus

Muud toetused

Muud kulud

Sh kogumispensionimaksed

Riigieelarvest toetuste andmise reguleerimine

Muudetakse riigisiseste toetuste andmist puudutavaid sätteid

- Reguleeritakse riigisisene projektipõhine toetus, tegevustoetus ja sotsiaaltoetus ning nende andmise alused
- Sätestatakse riigisisese projektipõhise toetuse tagasinõudmise alused, tingimused, aruandluse võimaluse kehtestamine
- Määratletakse toetuste menetlemisel töödeldavad isikuandmed

KOV üksuste eelarvete ja RE seosed

Lihtsustatakse tasandusfondi ja toetusfondi jaotamise aluseid

- **Tasandusfondi jaotuspõhimõtted** määratakse edaspidi riigieelarves ning neid ei pea tingimata kehtestama valdkondlikes seadustes
- **Toetusfondi jaotamise aluseks** olevad arvnäitajad sätestatakse edaspidi valdkondlike seadusega mitte riigieelarvega. Toetusfondi jaotuspõhimõtted on edaspidi toetusfondi määruises mitte riigieelarves
- Toetusfondis kavandatakse ainult püsivad toetused kohalike omavalitsuse üksustele
- **Muudatakse juhtumipõhiste toetuste põhimõtteid**
 - Edaspidi ei ole riigil ning üleriigilise omavalitsusliidul kohustust juhtumipõhiste toetuste üle eelarveläbirääkimisi pidada
 - Vastutava **valdkonna minister** saab võimaluse anda kohaliku omavalitsuse üksustele juhtumipõhiseid toetusi tegevuskuludeks ja investeringuteks lihtsamate reeglitega
- Riiklike ülesannete rahastamisel tuleb koostada ministri määrus, kuidas iga-aastases riigieelarves kajastatud kulude hüvitamise määrade suurus kujuneb

Seaduse jõustumine

- Eelnõuga tehtavad muudatused jõustuvad 1. detsembril 2025
- Uus eelarve ülesehitus hakkab kehtima 2026. aasta riigieelarvele
- Vabariigi Valitsuse reservi jääkide ülekandmise piirang rakendub 2025. aasta jäägile
- Enne 2025. aasta 1. detsembrit kehtestatud valdkonna eest vastutava ministri määruse alusel pooleli olevatele toetuste andmise menetlustele, toetuste kasutamisele ning nende aruandlusele ja kontrollile kohaldatakse käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud määruse enne 2025. aasta 1. detsembrit kehtinud redaktsiooni
- Eelnõus sätestatud riigisiseseid toetusi planeeritakse vastavate toetuse liikide kaupa esimest korda 2027. aasta riigieelarves
- Riigisisised toetused, mis on senini õigusaktidest tuleneva aluseta antud, tuleb riigieelarve seaduse vastavate sätetega kooskõla viia hiljemalt 2026. aasta 31. detsembril